

Jezik.

Bogät je Jedelrad baron,
Stotisoče premore kron;
Zato si kuharja dobi,
Ki Kuhalrad se mu veli.
Ko kuharja sprejmó na grádu,
Takój barón dé Kuhalrádu:

„Da znal obseg bom tvojih ved,
Pripravi mi najboljšo jed!
Porabi um, kar znaš in veš,
Drugač služiti mi ne smeš.
Pač treba ni, da je obilo,
Da le izbornó je kosilo.“

Na naslonjač barón gre leč,
Molčé pa Kuhalrad pred peč,
In dolgo svojih ved zaklad
Prerešetava Kuhalrad.
Dobí nato v govejski glavi
Še jezik cel in ga pristavi.

Ko bije poldne grajski zvon,
Gre k mizi Jedelrad baron;
Ko Kuhalrad donese jed,
Pa Jedelrad prične obed.
Kako pa se barón začudi,
Ko Kuhalrad mu jezik nudi.

„Po kaj napravljáš to mi jed?
To pač najboljši ni obed;
To jed že slednji kmet imá,
Če le zakolje kaj domá.
To slabi name so utisi,
Ti, Kuhalrad, pač zame nisi!“

„Potrpi, Jedelrad, z menoj,
Najboljša jed je pred teboj.
Pomisli jezik le samó,
Pritrdil boš, da res je tó,
In kar na mizo se donaša,
Za prvo jezik se proglašá.

Da jezik druží zemski rod,
Pokazal v Bablu je Gospod:
Ko stolp je rod graditi jel,
Gospod jim drugo je napel:
In s tem je Babilonce kaznil,
Da jim jezike je oplaznil.

Pač jezik je sloveča jed,
Ker je podpôra naših ved,
Barón, jezikova prostost
Podpira slednjo učenost,
In kdor očitno kaj predava,
Kaj brez jezika če mu glava?

Demosten bil je mož učen,
A jezik bil mu je skažen:
Govornika ga svet slavil,
Ko jezik se mu je odvil.
Človeku skaza je velika,
Če jezik rad se mu zatika.

Prečudno jezik moč imá,
Kedor rabiti prav ga zna.
Zasuče pravdo in prepír,
Iz krutih bojév stvarja mir.
Celó med bojem v abecedi
Se suče jezik vedno v sredi.

Že mnoge smrti je otél,
In drugim križce je pripél;
On pesmi kroži v sladek spev,
Ljubezni srcem neti gnev.
Veliko ž njim jih obogáti,
A treba sukati ga znáti.

Glej, jezik vlada ljud zemljé,
Naródi se mu pokoré;
Z okusom je jedil sodnik,
O vseh slaščicah učenik;
In on, ki modro druge sódi,
Za prvo jed ti danes bodi.“

„Če jezik je najboljša jed,
Pojedel bom, naj bo, obed.
Zadél si, Kuhalrad, za zdaj,
Še za večerjo skuhaj kaj.
A glej, da boš najslabše skuhal,
Sicer se tod ne boš motuhal.“

Nič Kuhalrad v zadregi ni,
Večerjo brzo pogodi:
Kar kosil si, večerjal boš.
Če tudi me ozmerjal boš.
Kar Kuhalrad pri sebi pravi,
Res jezik za večer pristavi.

„Ná, Jedelrad, prav kot želiš,
Napravim vse ti, kar veliš.
Pripravil sem ti jed nocoj,
Da zadovoljen boš z menoj.
Najboljše se z najslabšim stika —
Pripravil sem ti spet jezika.“

„Da bès bi te, zakaj takó?“
„Baron, zató, ker prav je tó.
Ker jezik grdih besedij
Najgrša je iz vseh rečij;
Potrè glavé, močné, velike,
Če slabe imajo jezike.

Kriv klanja blizu Termopil
Je Efijski jezik bil;
In jezik kačji mir in slaj
Človeštvu vzel je, srečni raj;
Da Krista so na križ pribili,
Jeziki ,križaj ga' so vpili.

Da zginja med sosedi mir,
Da srd rodi se in prepir,
Da kolne v pekel ženo mož,
Da brat nad bratom dviga nož,
Da ječe so in so sodniki,
Tega so krivi le jeziki.

Da zakon mnogim več ni svet,
Zgubljenih toliko deklet,
Da prazna cerkev, božji dvór,
A polna krčma in zapór,
Gospod barón, nikar ne zábi:
To vse storé jeziki slábi.

Zakáj se tisoči solzé?
Prišli ob dobro so imé.
Zakáj je toliko gorjá?
Ker zlobni jezik ga zadá.
Da mnogi nima vsak dan kruha,
To vse strupeni jezik skuha.

Da, jezik je najboljša stvar,
Kdor rabi ga kot božji dar;
A grd je, ako trdi zló,
Da ni nobena stvar takó.
Resnična je in je velika
Jezikov moč in pa razlika.“

Pozorno Jedelrad sedi,
Dokler mu sluga govori.
Ko ta nehá, baron mu dé;
„Potrdim ti besede té;
Ker jezik svet takó zlorábi,
V resnici, jed se ta mi gábi!“

Anton Hribar.

Loka.

(Krajepisno-zgodovinska črtica. — Spisal Fr. Pokorn.)

(Dalje.)

Vsa starološka župnija je na lepem kraju. Samo jeden del je hribovit, trije pa so v prijazni ravnini. Svet je okrog Fare jako rodovit, okrog Pevna, Cerngroba, Dorfarjev, Šutne in Žabnice je ilovnat in mokrotan; onstran Žabnice in Svetoduški pa je bolj peščen in zatorej ugodnejši le za nekatere sadove, n. pr. krompir. Okrog Žabnice preplavi voda ob deževju svet in večkrat pride še celó v kleti in hleve, kar je jako sitno za ljudi in živino. Ravni svet, kar se ga šteje k „Sorskemu polju“, bil je pač nekdaž drugačen, kakor je dandanes. Peščena tla nas nehoté spominjajo one ljudske povesti, ki nam govori, da je nekdaž tod bilo jezero tje doli do Krima, ali druge, ki pravi, da je imela nekdaž Sava tako visoko strugo, da se je ob deževnih časih razlivala čez Sorsko polje.

Staroloci so jako pridni poljedelci in živinorejci. Valvazor omenja, da so nekdaž silno mnogo lepih konj redili in pošiljali na Laško in drugam, kar dandanes ni več tako. Dandanes pa jim druga živina donaša več dobička. Tudi s platnarijo se pečajo, četudi ne več tako sijajno, odkar so tovarne na svetu. In to opravilo je večinoma v rokah pridnih, brhkkih in zgovornih deklic. V Virmašah izdelujejo posebno lepo namizno tkanino. Po Bitinju pa se goji tudi sitarija. Tudi trgovina z lesom je pred kakimi petnajstimi leti še jako cvetla, danes pa že ponehuje, ker ni več toliko pripravnega lesa.

Kolikor lepša in pripravnješa je „mati Fara“, toliko težavnejša pa je hribovita mestna župnija. Ta se razprostira z najmanjšimi podružnicami od najinega opazovališča bolj proti jugu. Ta-le hrib nad mestom proti poljanski dolini na levi strani Poljanščice imenujejo ljudje, kakor smo že povedali, „stangrof“ (Steingruft). Jako kamenit je in ima več podzemeljskih votlin. Od tod izvira najbrže tudi njegovo ime. Nekdaž so ljudje po teh votlinah ali brezdnih iskali zavetja pred raznovrstnimi sovražniki. Po teh brezdnih nahajamo tudi temnorjavi kapnik in malec ali „gips“, zato zovejo jedno izmed teh votlin „gipsovo jamo“. Druga votlina drži pod zemljo baje tje doli do romantične puštalske brvi ali „Teufelsbrücke“ po nemško zvane. Sploh pa ves ta svet imenujemo „za gradom“. Nekdaž so rasli tukaj gosti gozdovi; svet ni bil nič obdelan. Po teh goščavah so prebivale zveri, posebno volkovi. In zato se še dandanes dolina za stangrofom ondi v kotu zove „volčja dolina“. Ona dolina pod Ljubnikom proti „staremu gradu“ se imenuje „slepa dolina“. Zadnji konec vincarske grape pa je „kuhinja“. Posamezni deli pa imajo še svoja posebna imena, največ po svojem posestniku.

V polkrogu od Ljubnika naprej proti poljanski Gabrški gori se razteza pogorje „Krivobrdo“. Dviga se visoko 853 m. Zadnji konec za 960 m visokim Črnim vrhom je Zadobje, ki pa sega že

*Tudi ne govori
fudistov!*